

Sygn. akt VII U 2211/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Popielińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Adrianna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy A. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do odsetek

na skutek odwołania A. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 03 lipca 2013 r. nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje pozwany organ rentowy do wypłaty ubezpieczonemu A. Z. ustawowych odsetek od kwoty 66.646,74 (sześćdziesiąt sześć tysięcy sześćset czterdzieści sześć złotych 74/100 groszy) za okres od dnia 16 maja 2013r. do dnia 11 lipca 2013r. ;

2. w pozostałym zakresie oddala odwołanie.

/ Na oryginale właściwy podpis. /

Sygn. akt VII U 2211/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 03 lipca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., wykonując wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 marca 2013 r. o sygn. akt III AUa 857/12, odmówił ubezpieczonemu A. Z. wypłaty odsetek od świadczenia emerytalnego za okres od dnia 01 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r.

W uzasadnieniu decyzji pozwany przytoczył, iż w myśl art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 j.t.), dalej: ustawa systemowa, jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Zgodnie zaś z art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 j.t.), dalej: ustawa emerytalna, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego

wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Natomiast według ust. 5 przepisu przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość wypłata świadczenia (wyrównania świadczenia) następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni. Zgodnie zaś z ust. 1a przepisu w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W ocenie pozwanego w związku z toczącym się postępowaniem odwoławczym akta emerytalne znajdowały się w sądzie. Po zakończeniu postępowania akta wraz z wyrokiem zostały zwrócone do pozwanego organu w dniu 18 czerwca 2013 r. i w ocenie pozwanego jest to ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji. Decyzja o wypłacie emerytury została wydana w dniu 02 lipca 2013 r., wypłata wyrównania nastąpiła w dniu 15 lipca 2013 r. – zachowany więc w ocenie organu został ustawowy termin na wydanie decyzji i wypłatę świadczenia, co skutkuje brakiem podstaw prawnych do wypłaty odsetek (k. 379 akt rentowych i k. 5 akt sprawy).

Odwołanie od powyższej decyzji organu rentowego wniósł ubezpieczony A. Z., żądając zmiany zaskarżonej decyzji i orzeczenia o obowiązku wypłaty odsetek od wstrzymanych świadczeń emerytalnych należnych za okres od dnia 01 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. za okres od daty wymagalności poszczególnych świadczeń miesięcznych do dnia 12 lipca 2013 r. jako dnia wypłaty wstrzymanych świadczeń emerytalnych. W uzasadnieniu odwołania skarżący przywołał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. o sygn. akt K 2/12, w wyniku którego utracił moc przepis art. 103a ustawy emerytalnej. Wyjaśnił, iż bezzwłocznie po wejściu w życie w/w wyroku Trybunału złożył on wniosek o wznowienie wypłaty zawieszonych świadczeń emerytalnych, zaś pozwany organ rentowy postanowieniem z dnia 02 stycznia 2013 r. zawiesił postępowanie w sprawie wniosku ubezpieczonego do czasu rozstrzygnięcia przez Sąd sprawy dotyczącej decyzji o wstrzymaniu wypłaty świadczeń emerytalnych. Wobec zaś braku realizacji przez pozwanego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 marca 2013 r. ubezpieczony wystąpił w dniu 20 maja 2013 r. o jego wykonani. Wskazał także, iż w jego ocenie argumentacja przedstawiona w zaskarżonej decyzji stanowi próbę uniknięcia odpowiedzialności za wydanie pierwotnie nieprawidłowej decyzji w zakresie wstrzymania ubezpieczonemu wypłaty należnych świadczeń, a następnie za opóźnienie w realizacji tak wyroku Trybunału oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, prawomocnego z datą jego wydania (k. 2-4 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując w całości stanowisko zaprezentowane w zaskarżonej decyzji (k. 21-22 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony A. Z., urodzony dnia (...), z zawodu ekonomista z wykształceniem wyższym, od dnia 01 marca 2009 r. otrzymał świadczenie emerytalne.

dowód: decyzja pozwanego o przyznaniu emerytury z dnia 31 marca 2009 r. – k. 51 akt rentowych, późniejsze decyzje rentowe pozwanego – k. 61-62, 71-72, 82, 91-92, 101-102, 113-114, 123-124, 133-134, 143-144, 157-158, 167-168 akt rentowych

Decyzją z dnia 04 października 2011 r. pozwany wstrzymał ubezpieczonemu wypłatę emerytury od dnia 01 października 2011 r., przywołując przepis art. 28 ustawy art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 j.t.) i wskazując, iż wydanie decyzji wynika z faktu kontynuowania przez niego zatrudnienia.

dowód: decyzja pozwanego o wstrzymaniu wypłaty emerytury z dnia 04 października 2011 r. – k. 169 akt rentowych

Odwołania od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony – najpierw odwołaniem z dnia 08 listopada 2011 r. (zaskarżając decyzję w całości), następnie odwołaniem z dnia 14 listopada 2011 r. (zaskarżając decyzję co do stwierdzenia, iż świadczenie zostało zawieszona z powodu kontynuowania zatrudnienia).

Wyrokiem z dnia 02 kwietnia 2012 r. o sygn. akt VII U 3434/11 tut. Sądu oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Na skutek jego apelacji Sąd Apelacyjny w Gdańsku prawomocnym wyrokiem z dnia 22 marca 2013 r. w punkcie 1 zmienił zaskarżony wyrok, zobowiązując pozwanego do podjęcia wypłaty emerytury ubezpieczonego od dnia 01 października 2011 r., a w punkcie 2 wniosku ubezpieczonego o wypłatę odsetek zgłoszony w postępowaniu apelacyjnym przekazał pozwanemu do rozpoznania i rozstrzygnięcia.

dowód: odwołania ubezpieczonego – k. 2-4 i 11-13 akt sprawy o sygn. akt VII U 3434/11, wyrok Sądu o sygn. akt VII U 3434/11 z uzasadnieniem – k. 22 i 24-29 akt sprawy o sygn. akt VII U 3434/11, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 marca 2013 r. z uzasadnieniem – k. 52 i 54-61 akt sprawy o sygn. akt VII U 3434/11

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2013 r. o sygn. akt III AUa 857/12 Sąd Apelacyjny w Gdańsku stwierdził, że wyrok tego Sądu z dnia 22 marca 2013 r. jest prawomocny z dniem wydania.

dowód: postanowienie o stwierdzeniu prawomocności z dnia 24 kwietnia 2013 r. o sygn. akt III AUa 857/12 – k. 66 akt sprawy o sygn. akt VII U 3434/11

Wniosek pozwanego z dnia 22 marca 2013 r. o wstrzymanie wykonalności w/w wyroku Sądu Apelacyjnego na podstawie art. 388 § 1 k.p.c. został oddalony postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 05 czerwca 2013 r. o sygn. akt III AUa 857/12.

dowód: wniosek pozwanego o wstrzymanie wykonalności wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 22 marca 2013 r. – k. 72 akt sprawy o sygn. akt VII U 3434/11, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 05 czerwca 2013 r. o sygn. akt III AUa 857/12 – k. 81 akt sprawy o sygn. akt VII U 3434/11

Pozwany organ rentowy od w/w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 22 marca 2013 r. wywiódł skargę kasacyjną z dnia 21 maja 2013 r. – która następnie w toku postępowania przed Sądem Najwyższym została cofnięta – w związku z czym Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2013 r. o sygn. akt II UK 312/13 umorzył postępowanie kasacyjne.

dowód: skarga kasacyjna pozwanego z dnia 21 maja 2013 r. – k. 73-77 akt sprawy o sygn. akt VII U 3434/11, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2013 r. o sygn. akt II UK 312/13 – k. 106-107 akt sprawy o sygn. akt VII U 3434/11

Wniosek ubezpieczonego A. Z. o wypłatę odsetek, zgłoszony w postępowaniu apelacyjnym w sprawie o sygn. akt VII U 3434/11 i przekazany wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku pozwanemu do rozpoznania i rozstrzygnięcia wpłynął do organu rentowego w dniu 26 kwietnia 2013 r.

Wraz w powyższym piśmie do pozwanego wpłynął prawomocny w/w wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 marca 2013 r.

dowód: pismo Sądu z dnia 23 kwietnia 2013 r. – k. 217 akt rentowych

W dniu 30 listopada 2012 r. wnioskodawca złożył do pozwanego wniosek o wznowienie od dnia 01 listopada 2012 r. wypłaty zawieszona emerytury oraz o wypłacenie zawieszona świadczenia wraz z odsetkami za zwłokę za okres od dnia 01 października 2011 r. do dnia 30 października 2012 r.

dowód: wniosek ubezpieczonego o wznowienie wypłaty zawieszonych świadczenia emerytalnego z dnia 29 listopada 2012 r. – k. 271 akt rentowych

Postanowieniem z dnia 02 stycznia 2013 r. pozwany organ rentowy wznowił postępowanie w sprawie wstrzymania wypłaty emerytury od dnia 01 października 2011 r. – wskazując na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. o sygn. akt K 2/12.

Równocześnie postanowieniem z tej samej daty pozwany zawiesił postępowanie w sprawie rozpatrzenia wniosku o wznowienie wypłaty świadczenia od dnia 01 października 2011 r. do czasu rozstrzygnięcia przez Sąd sprawy w związku z jego odwołaniem od decyzji z dnia 04 października 2011 r. dotyczącym zawieszenia wypłaty emerytury od dnia 01 października 2011 r.

dowód: decyzja pozwanego o wznowieniu postępowania z dnia 02 stycznia 2013 r. – k. 281 akt rentowych, decyzja pozwanego o zawieszeniu postępowania z dnia 02 stycznia (...). – k. 283 akt rentowych

Decyzją z dnia 30 stycznia 2013 r. pozwany organ rentowy – przywołując w/w wyrok Trybunału Konstytucyjnego – wznowił od dnia 22 listopada 2012 r. wypłatę oraz ponownie ustalił wysokość świadczenia emerytalnego.

dowód: decyzja pozwanego o wznowieniu wypłaty świadczenia z dnia 30 stycznia 2013 r. – k. 299 akt rentowych

Zaskarżoną decyzją z dnia 03 lipca 2013 r. pozwany organ rentowy, wykonując wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 marca 2013 r. o sygn. akt III AUa 857/12, odmówił ubezpieczonemu A. Z. wypłaty odsetek od świadczenia emerytalnego za okres od dnia 01 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie wypłaty odsetek z dnia 03 lipca 2013 r. – k. 379 akt rentowych

Kwota wyrównania ubezpieczonemu tytułem wypłaty emerytury za okres od dnia 01 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. wynosi łącznie 66.646,74 zł brutto, tj. 53.816,54 zł do wypłaty. Wyliczenie powyższe przez skarżącego nie było kwestionowane.

dowód: pismo pozwanego z dnia 07 listopada 2013 r. – nienumerowane karty akt rentowych

Powyższe wyrównanie świadczenia emerytalnego zostało wypłacone ubezpieczonemu w dniu 12 lipca 2013 r.

okoliczność bezsporna, vide: odwołanie ubezpieczonego – k. 2 akt sprawy

Datę wypłaty świadczenia ubezpieczonemu pozwany organ ustalił na 15 dzień miesiąca.

dowód: decyzja pozwanego o przeliczeniu emerytury z dnia 07 października 2013 r. – nienumerowane karty akt rentowych

Powyższy bezsporny stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy oraz aktach rentowych pozwanego organu, albowiem żadna ze stron nie kwestionowała jej rzetelności i prawdziwości. Sąd również nie znalazł jakichkolwiek podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego A. Z. zasługuje na częściowe uwzględnienie i w tym zakresie uznać je należy za zasadne.

Niespornym w sprawie było, iż ubezpieczonemu przysługuje prawo do emerytury od dnia 01 marca 2009 r. .

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było prawo ubezpieczonego do skutecznego żądania odsetek od kwot wyrównania emerytury , której wypłatę wstrzymał organ rentowy za okres od dnia 01 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r.

Wskazać należy, iż stosownie do treści art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa emerytalna, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

Zgodnie zaś z ust. 1a cytowanego przepisu, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego.

W myśl ust. 5 przepisu wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni.

Pozwany podnosił w spornej decyzji (k. 5 akt sprawy), iż w związku z toczącym się postępowaniem odwoławczym akta rentowe znajdowały się w sądzie. Po zakończeniu postępowania akta wraz z wyrokiem zostały zwrócone do pozwanego organu w dniu 18 czerwca 2013 r. i w ocenie pozwanego jest to ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji. Decyzja o wypłacie emerytury została wydana w dniu 02 lipca 2013 r., wypłata wyrównania nastąpiła w dniu 15 lipca 2013 r. – zachowany więc w ocenie organu został ustawowy termin na wydanie decyzji i wypłatę świadczenia, co skutkuje brakiem podstaw prawnych do wypłaty odsetek.

Ze stanowiskiem tym w ocenie Sądu Okręgowego nie sposób się zgodzić.

Dla rozstrzygnięcia sporu w niniejszej sprawie kluczowa jest regulacja art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205 poz.1585 j.t. ze zm.), dalej: ustawa systemowa. W ust. 1 tego przepisu wskazano bowiem, iż Jeżeli Zakład [Ubezpieczeń Społecznych] - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Odpowiedzialność ZUS za opóźnienia kształtuje się zatem na zasadzie winy i jest ona wyłączona w każdym przypadku, gdy przyczyna opóźnienia powstała niezależnie od zachowania ZUS (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., II UK 214/02, OSNP z 2004 r., z. 5, poz. 89). Regulacja ta, z uwagi na swoje usytuowanie w systemie prawa ubezpieczeń społecznych, ma zastosowanie do wszystkich świadczeń wypłacanych przez ZUS, o ile nie wyłączają jej przepisy szczególne.

Powyższy przepis w sposób szczególny reguluje odpowiedzialność organu rentowego w zakresie odsetek w sytuacji nieterminowego ustalenia i wypłacenia przez organ należnego wnioskodawcy świadczenia. Stwierdzić należy, iż z zestawienia obu wyżej przywołanych przepisów (art. 118 ust. 1 ustawy emerytalnej oraz art. 85 ust. 1 ustawy systemowej) wynika, iż:

1. na organie spoczywa obowiązek pełnego wyjaśnienia okoliczności koniecznych dla przyznania prawa oraz ustalenia jego wysokości w szczególności na podstawie przedłożonych przez wnioskującego dokumentach;
2. w razie niemożności spornych kwestii wyjaśnienie może nastąpić przez organ odwoławczy – jak w niniejszej sprawie przez sąd powszechny na drodze procesu sądowego;
3. nie każde wyjaśnienie dopiero przez organ odwoławczy okoliczności spornych a jedynie niezawinione przez organ rentowy – zwolni ten organ od odpowiedzialności za nie wydanie decyzji po postępowaniu wyjaśniającym przed samym organem rentowym.

W ocenie Sądu Okręgowego, jeżeli dane okoliczności stały się sporne na skutek bezpodstawnego ich zakwestionowania przez organ, będzie on wówczas zobowiązany do wypłaty odsetek za nieterminowość – na skutek doprowadzenia do konieczności odwołania się od błędnej decyzji organu rentowego.

Jak przyjmuje judykatura, zawarte w art. 85 ust. 1 u.s.u.s. określenie: "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 stycznia 2013 r., III AUa 1224/12). Odsetki nie są odrębnym świadczeniem z ubezpieczenia społecznego, lecz świadczeniem akcesoryjnym, które w wypadku zaistnienia określonych w ustawie warunków powinno być przyznane i wypłacone przez organ rentowy bez wniosku ubezpieczonego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 grudnia 2012 r., III AUa 1008/12). Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych, które stanowią autonomiczny, niezależny od cywilnego porządek prawny, nie przewidują możliwości dochodzenia odsetek od zaległych odsetek. Organ rentowy ma obowiązek zapłacić obok świadczenia głównego (emerytury) niezależnie od niego oznaczonej ułamkowej części tego świadczenia (odsetki) za określony czas niemożności używania przez emeryta pieniędzy należnych z tytułu tejże emerytury. Brak jest natomiast podstaw prawnych do przyznania dalszego wyrównania szkody dla ubezpieczonej wynikłej z opóźnienia w zrealizowaniu należnego jej świadczenia. Podstawy prawnej dochodzenia odsetek od zaległych odsetek upatrywać należy w przepisach prawa cywilnego, a mianowicie w art. 482 § 1 k.c. stanowiącym, iż od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy. Z kolei z dyspozycji normy zawartej w art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika odwołanie do przepisów Kodeksu cywilnego jedynie w zakresie unormowań dotyczących wysokości odsetek ustawowych. Brak natomiast odesłania do przepisów tego aktu dopuszczających żądanie odsetek od zaległych odsetek. Prawo regulujące ubezpieczenia społeczne zawiera w przedmiocie wyznaczonych nim stosunków prawnych regulacje wyczerpujące (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 maja 2012 r., III AUa 1754/11).

Konkludując tę część rozważań niewątpliwie stwierdzić należy, iż konieczną przesłanką ustalenia odpowiedzialności organu ubezpieczeniowego jest naruszenie przez ten organ przepisów prawa materialnego, określającego przesłanki nabycia świadczenia oraz stwierdzenie tego naruszenia prawomocnym wyrokiem sądu, zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym sporne świadczenie. Celem postępowania toczącego się na skutek odwołania od decyzji organu rentowego jest zweryfikowanie ustaleń poczynionych przy jej wydaniu. Weryfikacja ta choć nie musi wiązać się z przeprowadzaniem nowych dowodów, często jest także wynikiem przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego, którego wynik de facto decyduje o sposobie rozstrzygnięcia sprawy. Sąd może także wydać wyrok opierając się wyłącznie na dowodach, którymi dysponował organ rentowy. Nieuzasadnionym wówczas byłoby przyjęcie, iż okoliczności konieczne do wydania decyzji zostały wyjaśnione dopiero w postępowaniu sądowym, albowiem istniały one już w czasie jej wydania. Nie zostały jednak prawidłowo ocenione na skutek niedostatecznego ich rozeznania przez organ rentowy z przyczyn od niego zależnych.

Należy uznać za ugruntowane stanowisko judykatury, wskazujące precyzyjnie kierunek interpretacji powyższych przepisów. Organ rentowy ponosi odpowiedzialność za odmowę przyznania świadczenia, jeżeli niezbędne okoliczności faktyczne uzasadniające nabycie prawa zostały ustalone w postępowaniu przed tym organem a odmowa przyznania świadczenia jest wynikiem błędu w wykładni lub zastosowaniu prawa materialnego. W takim przypadku późniejsze wydanie prawomocnego wyroku sądu ubezpieczeń społecznych przyznającego świadczenie i wpływ tego wyroku do organu rentowego nie mają znaczenia dla biegu terminu do wydania decyzji, od upływu którego ubezpieczonemu przysługują odsetki (art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm. w związku z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r., I UK 345/09). Jeżeli bowiem organ rentowy dokonał nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa, to ubezpieczonemu należą się odsetki od kwoty świadczenia przyznanego wyrokiem sądu liczone od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2010 r.,

III UK 20/10). Wykładnia systemowa art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz.353 ze zm.) prowadzi do wniosku, że na potrzeby ustalenia odpowiedzialności organu rentowego z tytułu opóźnienia w ustaleniu lub wypłacie świadczeń, sens wyrażonej w tym przepisie normy prawnej jest następujący: "za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, uznaje się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia, o ile za nieustalenie tych okoliczności odpowiedzialności nie ponosi organ rentowy". Omawiany przepis może zatem dotyczyć wyłącznie takiej sytuacji, w której dla wykazania okoliczności, która miałaby wpływ na prawo do świadczenia lub na jego wysokość, dopiero w postępowaniu sądowym zostałyby przedstawione odpowiednie dowody, z których strona mogła skorzystać już w postępowaniu przed organem rentowym, lecz tego nie uczyniła (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 września 2006 r., III AUa 1126/05).

W stosunkach opartych na prawie ubezpieczeń społecznych odsetki od opóźnionego świadczenia uregulowane są na potrzeby tego prawa wyczerpująco, bez możliwości odwoływania się - poza określeniem wysokości odsetek - do przepisów prawa cywilnego. Zawarte w art. 85 ust. 1 u.s.u.s. określenie: "nie ustalili prawa do świadczenia" oznacza zarówno nie wydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania. Odsetki należą się za czas opóźnienia, tj. poczynając od dnia wymagalności długu, a kończąc na dniu jego zapłaty. Na ten zamknięty okres składają się poszczególne dni opóźnienia, a należność z tytułu odsetek narasta sukcesywnie, podwyższa się bowiem z każdym dniem o stosowną kwotę pieniężną. W prawie ubezpieczeń społecznych dniem zapłaty jest dzień określony w § 2 ust. 6 rozporządzenia z dnia 01 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999 r. nr 12 poz. 104 ze zm.), dalej: rozporządzenie, tj. dzień przekazania należności na pocztę lub do banku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011 r., II UK 22/11).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy nie przychylił się do stanowiska pozwanego, iż brak jest całkowicie podstaw do żądania odsetek od kwoty wyrównania świadczenia emerytalnego za okres od dnia 01 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r.

Niewątpliwie w dacie wydania decyzji wstrzymującej wypłatę emerytury – tj. dnia 04 października 2011 r. (k. 169 akt rentowych) – ówczesny stan prawny czynił zaprezentowane w tejże decyzji stanowisko pozwanego prawidłowym. Dopiero bowiem wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. wydanym w sprawie o sygn. akt K 2/12 Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 j.t.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 01 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP.

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w ocenie Sądu Okręgowego, zgodnej z utrwalonym w judykaturze zapatrywaniem, wywołuje skutki czasowe *ex tunc* (ma skutek wsteczny, czyli usuwa zakwestionowaną normę prawną od chwili jej wejścia do systemu prawnego). Wyrok Trybunału Konstytucyjnego niewątpliwie dotyczył sytuacji, w której znalazł się ubezpieczony A. Z. – i stanowisko takie zaprezentował także Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 22 marca 2013 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 857/12, rozpoznając apelację od wyroku tut. Sądu w sprawie o sygn. akt VII U 3434/11.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie sposób mówić o wyroku Trybunału Konstytucyjnego jako podstawie skutecznego żądania odsetek z tytułu zawieszanej wypłaty świadczenia za okres poprzedzający datę publikacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw tj. dzień 22 listopada 2012 r. – co trafnie podkreślał pozwany organ, wskazując, iż w ówczesnym stanie prawnym (od dnia 01 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r.) organ prawidłowo zastosował normy prawa materialnego, obligujące wówczas do zawieszania wypłaty świadczeń osobom uprawnionym kontynuującym zatrudnienie w oparciu o stosunek pracy, i nie popełnił w tym zakresie błędu, który kwalifikowałby jego działanie jako uzasadniające żądanie od organu rentowego nie tylko wypłaty zaległych świadczeń (co zostało

przesądzone wskazanym wyżej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku) ale i odsetek od wstrzymanych wypłat kwot miesięcznych świadczeń emerytalnych, do czego sprowadzał się wniosek przekazany w punkcie 2 wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 marca 2013r. organowi rentowemu do rozpoznania. Dopiero późniejszy - opublikowany w dniu 22 listopada 2012 r. – wyrok Trybunału zmodyfikował stan prawny, w wyniku czego dotychczas obowiązującą regulację uznano za niekonstytucyjną.

Tym samym w ocenie Sądu Okręgowego nie zaistniały w tym zakresie okoliczności wskazane w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej, za które pozwany ponosi odpowiedzialność – a w konsekwencji brak jest podstaw do obarczania organu rentowego odpowiedzialnością w postaci odsetek z tytułu wyrównania świadczenia ubezpieczonemu za okres od dnia 01 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r.

W związku z powyższym, brak było w ocenie Sądu Okręgowego podstaw do uwzględnienia żądania A. Z. w zakresie żądania wypłaty przez pozwanego odsetek od kwoty wyrównania emerytury za okres od dnia 01 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. – co odwołanie w powyższym zakresie czyniło niezasadnym.

Odmienne jednak kształtowała się sytuacja dotycząca żądania przez skarżącego zapłaty odsetek za część okresu od dnia 22 listopada 2012 r. do dnia 12 lipca 2013 r., w której to dacie (jak przyznał sam ubezpieczony) wypłacono mu emeryturę z wyrównaniem . W ocenie Sądu Okręgowego w tym zakresie żądanie ubezpieczonego zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Argumentacja organu, zaprezentowana w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji i podtrzymana w odpowiedzi na odwołanie, nie zasługuje , zdaniem Sądu, na uwzględnienie. Wskazywał on mianowicie, iż w związku z toczącym się postępowaniem odwoławczym akta rentowe znajdowały się w sądzie, i dopiero po zakończeniu postępowania akta wraz z wyrokiem zostały zwrócone do pozwanego organu w dniu 18 czerwca 2013 r. – zatem jest to ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji. Decyzja o wypłacie emerytury została wydana w dniu 02 lipca 2013 r., wypłata wyrównania nastąpiła w dniu 15 lipca 2013 r. – zachowany więc w ocenie organu został ustawowy termin na wydanie decyzji i wypłatę świadczenia, co skutkuje brakiem podstaw prawnych do wypłaty odsetek.

Z powyższym stanowiskiem, w ocenie Sądu nie sposób się zgodzić. Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż już na etapie postępowania przed wydaniem zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji i wniesieniem od niej odwołania, stanowiącego przedmiot niniejszego postępowania, pozwany dysponował wszelką dokumentacją potrzebną do zrealizowania żądania ubezpieczonego A. Z. wynikającego z punktu 1 prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 marca 2013r. Okoliczności sporne (czy i z jaką datą należy wypłacić ubezpieczonemu emeryturę w wysokości już uprzednio ustalonej i niezmienionej żadnym późniejszym orzeczeniem, którym by nie dysponował w swej bazie danych organ rentowy) zostały wyjaśnione rozstrzygnięciem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, przesądzającym w punkcie 1, iż pozwany ma obowiązek podjęcia wypłaty emerytury skarżącego od dnia 01 października 2011 r. (k. 52 akt sprawy VII U 3434/11), tym samym wysokość emerytury nie była sporna między stronami a argument o braku akt nie jest wystarczający dla uznania , iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacie wyrównania świadczenia emerytalnego zgodnie z prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku.

W ocenie Sądu Okręgowego wypłata świadczenia emerytalnego, zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 marca 2013 r., z racji faktu, iż nie była to decyzja pierwszorzazowo przyznającą prawo do świadczenia , winna więc zostać zrealizowana na rzecz ubezpieczonego stosownie do treści art. 118 ust. 5 w związku z ust. 4 ustawy emerytalnej.

Tym samym, skoro świadczenie emerytalne ubezpieczonego wypłacane było 15 dnia miesiąca – zatem zgodnie z cytowanym wyżej art. 118 ust. 5 ustawy emerytalnej organ rentowy winien był ubezpieczonemu należne na podstawie wskazywanego wyżej wyroku Sądu Apelacyjnego wyrównanie emerytury za okres od dnia 01 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012 r. wypłacić do dnia 15 maja 2013 r. jako następnego terminu płatności świadczenia. Wynika to z faktu, iż od dnia 22 marca 2013 r. do najbliższego terminu płatności tj. dnia 15 kwietnia 2013 r. nie upłynęło pełne 30 dni, o których mowa w w/w przepisie, zatem należy wziąć pod uwagę następny (majowy) termin wypłaty świadczenia.

W związku zaś z powyższym, odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia winny więc zostać naliczone od dnia 16 maja 2013 r. (jako dnia następnego) do dnia zapłaty – niespornego, jako że w treści odwołania skarżący sam wskazał, iż wyrównanie emerytury otrzymał w dniu 12 lipca 2013 r. (k. 2 akt sprawy).

Mając zatem powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami w punkcie 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 03 lipca 2013 r. w części i zobowiązał pozwany organ rentowy do wypłaty ubezpieczonemu A. Z. ustawowych odsetek od (niekwestionowanej przez ubezpieczonego i wynikającej z pisma pozwanego z dnia 07 października 2013 r. w aktach rentowych) kwoty 66.646,74 zł za okres od dnia 16 maja 2013 r. do dnia 11 lipca 2013 r.

Działając zaś na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz cytowanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy w punkcie 2 wyroku oddalił odwołanie skarżącego w pozostałym zakresie – tj. odnośnie żądania od pozwanego odsetek ustawowych od wypłaconego ubezpieczonemu wyrównania świadczenia rentowego za okres od dnia 01 października 2011. do dnia 21 listopada 2012r. uznając je w tej części za niezasadne.

SSO Monika Popielińska